TASDIQLAYMAN
O‘quv-uslubiy bo‘lim boshlig‘i
_________ I.Madatov
2024-yil 19-oktabr

Samarqand davlat universitetning kattaqo‘rg‘on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 1-bosqich Boshlang‘ich ta'lim, yo‘nalishi talabalariga 1-semestr uchun “ Husnixat o‘qitish metodikasi”

Imtihon shakli: yozma, og’zaki

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo’ladi (tayanch iborasi bo’ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo’ladi (tayanch iborasi bo’ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremalar, kabi savollardan iborat bo’ladi (tayanch iborasi bo’lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo’ladi (tayanch iborasi bo’lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to’liq anglashga yo’naltiradigan savollardan iborat bo’ladi (tayanch iborasi bo’lmaydi).
1.		”Husnixat va uni	Husnixat va uni o‘rgatish metodikasi fani o‘z oldiga	Husnixat va uni o‘qitish	Husnixat va uni o‘qitish metodikasi	Husnixatga o‘rgatish metodikasining

		o‘qitish metodikasi” fanining maqsadi nimalardan iborat? (T.I.: to‘g‘ri, aniq yozish...)	qanday vazifalarni qo‘yadi? (T.I.: chiroyli yozuv, nazariy bilim olish va berish...).	metodikasining boshqa fanlar bilan aloqasini tahlil qilib bering.	nima uchun pedagogik fanlar qatoriga kiradi?	predmeti deganda nimani tushunasiz?
2.	Husnixatga o‘rgatishning maqsad va vazifalari .	O‘rxun-Enasoy yozuvi kimlar tomonidan topildi va o‘qildi? (Vilgeli Tomson, rus olimi V.V.Radlov)	Arab grafikasi, ya’ni eski o‘zbek yozuvining xalqimiz hayotidagi o‘rnini tahlil qiling. (T.I.: harf, tovush tizimi muammolari...)	O‘zbekiston Markaziy Ijroiya Qo‘mitasining lotin harflari asosida yangi alifboni qabul qilish haqida qarori qabul qilinganini tushuntirib bering.	Yozuvning insoniyat hayotidagi ahamiyatini so‘zlab bering?	Yozuvning paydo bo‘ishi va yozuv turlari haqida fanda qanday fikrlar bildirilgan?
3.	Yozuvlar tarixidan ma’lumot.	Yozuv haqida ma'lumot bering. (T.I.: piktografiya, ideografiya...)	Yozuv zamon va masofa jihatidan og’zaki nutqqa nisbatan ustunlikka egaligini tahlil qilib bering. (T.I.: telefon, telegraf, radio, televizor, intemet...)	Turli tipdagi Misr iyeogriflari haqida ma’lumot bering.	Mixxat yozuvlarining turli tiplari haqida ma’lumot bering.	Somiy xalqiarda qayd qilingan va tillariga moslangan harf yozuvining eng qadimgi shakllarini tushuntirib bering.
4.		Yozuvning eng qadimgi shakli piktografiya ekanligini tahlil qilib bering. (T.I.: Amerika	Hozir yer yuzida quyidagi besh yozuv asosida tuzilgan yozuv sistemalari tarqalganligini aytib bering. (T.I.: lotin yozuvi, slavyan-kirill yozuvi...)	Hozir yer yuzida quyidagi besh yozuv asosida tuzilgan yozuv sistemalari necha foizni tashkil etishini tushuntiring.	O‘zbek yozuvi tarixi haqida ma’lumot bering.	V-VIII asrlar davomida turkiy xalqlarning O‘rxun-Enasoy yozuvidan keng foydalanganliklarini izohlang.

		indeeslarida aloqa quroli sifatida qo‘llanilgan...)				
5.	Husnixatga o‘rgatish metodikasining shakllanish tarixi	Husnixatga o‘rgatish metodikasining shakllanish tarixi haqida ma’lumot bering. (T.I.: hattotlik san’ati, madaniy merosi...)	XIV-XVI asrlarda bir qancha iste’dodli san’atkorlar - nafis kitoblarning ijodchilari yetishganini aytib bering. (T.I.: Muhammad bin Husayn at-Tibiy, Mir Ali Tabriziy…).	Eski maktabda harflami nusxaga qarab, alfavit tartibida katta-katta qilib yozish “sarxat” deb nomlanganini tushuntirib bering.	1948- yilda V. A. Saglin tomonidan qanday qo‘llanma chop ettirgan?	1983- yilda D.A.Pisarevskiy tomonidan yozuv savodxonligiga oid qanday kitob yozilgan.
6.		Hattotning asar ko‘chirish qurollari haqida ma’lumot bering. (T.I.: “siyoh”, “qamish qalam”, “mistar”...)	Ko‘fiy xati uslubi haqida ma’lumot bering. (T.I.: Suls xati, Nasx xati....)	Chiroyli yozishga o‘rgatish borasida M.G’ulomov qanday tadqiqot ishlarini olib bordi?	Nechanchi yillardan boshlab soddalashtirilgan harflar qabul qilindi?	E.V.Guryanov tomonidan tavsiya etilayotgan yozuv sistemasi nechanchi yildan boshlab maktablarda keng qo'llanila boshlandi?
7.	Husnixat darslarida interfaol metodlardan foydalanish	Hattotlik maktablari haqida ma’lumot bering. (madaniy tarixi, O‘rta Osiyo xalqlari...)	Biroq Ibn Vahhob ixtiro etgan xat namunalari haqida ma’lumot bering. (xat san’ati, risola…)	Hirot xattotlik maktabi xattotlik maktabi haqida ma’lumot bering.	Mavlono Yusuf Xurosoniy xattot haqida ma’lumot bering.	Yoqut Hamaviy shunday deydi: “Marvda ilmiy ahamiyatga ega bo lgan qimmatli kitoblar juda ko’p edi. Men u yerdan ketgan vaqtimda (1220- yilda) vaqf qilingan

						10 ta kutubxona bor ediki, dunyoda kitobning ko'pligi va yaxshiligi jihatidan undayjoyni ko'rmaganman. Ular quyidagicha edi".... nuqtalar o'rnini kutubxonalar nomi bilan to'ldiring.
8.	Savod o'rgatish jarayoni va uning bosqichlari	Hattotlik san'ati qanday ehtiyojlar tufayli yuzaga keldi?	Hattotlik bilan nom chiqargan shaxslar kimlar va ulaning faoliyati haqida nimalarni bilib oldingiz?	Eski maktablarda yozuvga o'rgatish qanday olib borilgan?	Husnixat metodikasining shakllanishida Munis qanday o'rin tutgan?	XX asrda yozuvga va husnixatga o'rgatish bo'yicha qanday ishlar amalga oshirildi?
9.	Yozuv materiallari va qurollari. Yozuvning gigienik shartlari	Husnixat darslariga qo'yiladigan talablar haqida ma'lumot ayting. (T.I.: jihoz, gigiyenik talablar...)	Yozishga o'rgatishda avval o'tirish qoidalari bilan tanishtirish va to'g'ri o'tirish ko'nikmalarini shakllantirishni izohlang. (gavda holati, o'tirish qoidalari...)	Yozuvning gigienik talablari haqida ma'lumot bering.	Yozuv qurollari va ulardan foydalanishning malakalari haqida fikrlang.	2-4-sinflar qanday daftarlar tutishi lozimligini tahlil qilib bering.
10		Yozuv materiali bo'lgan daftarni yuritishga qanday talablar qo'yiladi? (T.I.: toza va aniq yozish, yagona talab asosida yozilishi….)	Daftar varag'iga yozishda bolalarga nimalarni tushuntirib o'tish lozim? (T.I.: sana, tartib raqam, qator...)	1-sinfda "Husnixat" predmeti haqida ma'lumot bering.	Yozishga o'rgatishning ilk bosqichida ruchkani to'g'ri ushlash qoidasi qanday o'rgatiladi?	Xattaxta (sinf doskasi) sinfda o'quvchi uchun yozuv materialidan biri ekanligini tahlil qilib bering.

11	Savod o‘rgatish davrida boshlang‘ich yozuvga o‘rgatish	Husnixat darslarini tashkil etishning pedagogik, umumdidaktik talablari nimalardan iborat?	Yozuv mebellari qanday talabga javob berishi zarur? Partada o’tirish qoidalarini aytib va ko‘rsatib bering?	Yorug‘likning tushushi haqidagi ko‘rsatmalarni so‘zlab bering.	Yozuv qurollari va materiallariga nimalar kiradi?	Daftardan foydalanish qoidalarini tahlil qiling.
12	Husnixatga o‘rgatish tamoyillari	Husnixatga o‘rgatish izchilligi va ketma-ketligi deganda nimani tushunasiz? (T.I.: yirik hamda sekin yozuvdan, mayda va tez yozuvga o’tkazish).	Husnixat bilan yozish nimalarga bogliq? (T.I.: o‘rgatish, o‘rganish, o‘qitish, ta’lim, bilim).	Husnixatga o‘rgatishga qanday metodik talablar qo‘yiladi?	Hozirgi kunda amalda bo‘lgan yozuv qurollariga munosabatingizni bildiring.	Husnixat bilan yozish ko‘nikmalarini shaklantirish nimalarga bog‘liq?
13		O‘qituvchining namunaviy yozuvi deganda nimani tushunasiz? (T.I.: bolalarda to‘g‘ri yozuvni shakllahtirish)	Husnixatga doimiy e'tabor berishning zaruratlarini izohlang. (T.I.: aniq va to‘g‘ri husnixatda yozish.....)	Barcha predmet darslarida o’quvchining husnixat bilan yozishi qanday nazorat qilib boriladi?	Imlo va talaffuz qoidalari asosida yozish va so‘zlashni xalqimiz orasida ommalashtirishning bosqichlarini tahlil qiling	Yozuvdagi individuallik, Individual yordam o‘ziga xosliklari haqida ma’lumot bering.
14	Husnixatga o‘rgatish usullari	O‘quvchilarning husnihat bilan to‘g‘ri yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish haqida fikr yuriting. (T.I.: yozuv materiallarini asta-	Husnixatga o‘rgatish fani ham boshqa fanlar qatori o‘zining tarixiy manbalariga ega bo‘lgani holda o‘sib, rivojlanib borganligi haqida ma’lumot bering. (T.I.:	Chiziqli usul me’yorlarni izohlab bering.	Genetik usul to‘g‘ri yozishga o‘rgatishning asosiy uslubi hisoblanishini tahlil qilib bering	Namunaga qarab yozish usulini tushuntirib bering.

		sekin ko‘paytirish, murakkablashtirib borish...).	chiziqli usul, genetik usul...)			
15		Nusxaga qarab ko‘chirish usuli deganda nimani tushunasiz? (T.I.: berilgan namunaga qarab yozdirish...)	Nusxa ko’chirish usulini Nusxaga qarab ko’chirish usulidan farqli jihatlarini tahlil qiling. (T.I.: harf shaklini to’g’ri tasavvur...)	Bolalarga tasavvur orqali havoda harflar shaklini yozdirishning afzalliklarini izohlab bering.	Ritmik (sanoq-ohang) usulining boshqa usullardan farqlarini tahlil qilib bering.	Harf va ularning elementlarini tahlil qilish usuli haqida ma’lumot bering.
16	Husnixat darslarida o‘quvchilar yozuviga qo‘yiladigan talablar	Ritmik usul qanday amalga oshiriladi? (T.I. harf va uning elementlarini yozish)	Genetik usul husnixatga o‘rgatishda qanday ahamiyatga ega? (T.I.: to‘g‘ri yozishga o‘rgatish ….)	Yozuvga o‘rgatishda qanday usullardan foydalaniladi?	Qo‘l harakatini mashq qildirish usuli tahlil qilib bering.	Chiziqli usulga xos xususiyatni va uning salbiy tomonlarini bayon qiling.?
17		Husnixatga o‘rgatish tamoyillari haqida ma’lumot bering.? (T.I.: onglilik tamoyili, genetik..)	Onglilik tamoyili haqida so‘zlang. (T.I.: yozishni bilishi, harfning qiyaligi, bo‘yi va enini to‘g‘ri mo‘ljallay olish.....)	Chiroyli yozuv malakalarining shakllanishida genetik tamoyil katta o’rnini tushuntiring.	Chiroyli yozuv mashqlarini esdan chiqmaslik uchun sistemali ravishda takrorlash muhim jihatlarini ayting.	Ko‘rgazmalilik tamoyilining boshqa tamoyillardan farqini ayting.
18	Boshlang‘ich sinf husnixat darslarining rejalashtirilishi	1-4-sinf o‘quvchilarini husnixatga o‘rgatishda ulaming qaysi holatlari hisobga olinadi? (T.I.: sinf, darslik, dastur …)	Husnixatga o‘rgatishda qaysi tamoyillarga amal qilinadi? (T.I.: Yozuvga o‘rgatishning, Bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish ….)	Savodli yozuvning grafik bilimlar bilan bog‘liqligi tamoyilini tahlil qiling.	Yozuvga o‘rgatishning o‘qishga o‘rgatish bilan bir paytda amalga oshirish tamoyilini izohlang.	Bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish tamoyilini tahlil qiling.

19		Husnixat darslarida o‘quvchilar yozuviga qo‘yiladigan talablar deganda nimalarni bilasiz? (T.I grafik me’yor, harf qiyaligi....)	Daftami partada yozish talablari asosida tutishni tushuntirib bering. (T.I.: pastki chap burchagi ko‘krak o‘rtasida to‘g‘ri bo‘lishi)	Harflami bir tekis bosimsiz yozishni tushuntirib bering.	Qo‘l uzmasdan yozish haqida ma’lumot bering.	Husnixatga o‘rgatishning grafik asoslarini izohlang.
20	Boshlang‘ich sinfda husnixat darslari tuzilishi	Ikki chiziq oralig‘iga yoziladigan harflar haqida ma’lumot bering. (T.I.: *x*, *o* , *sh*, *ch*...)	Ikki chiziqning yuqorisiga ko‘tarilib yoziladigan harflar haqida ma’lumot bering. (T.I. *t*, *h*...)	Chiziqdan pastga tushib yoziladigan harflarni yoddan ayting.	Kichik yozma harflar o‘z navbatida necha guruhga bo‘linadi va qanday nomlanadi?	Bosh yozma harflar esa quyidagi qanday guruhlarga bo‘linadi?
21		1-sinfda husnixat yuzasidan o‘quvchilarda qanday konikmalarni shakllantirish ko‘zda tutiladi? (T.I.: yozuv jarayonida partada to‘g‘ri o‘tirish; - daftami 65 gradus qiyalikda qo‘yish ….)	Ikkinchi sinfda chiroyli yozuv malakasini shakllantirish qanday vazifalami o‘z ichiga oladi? (T.I.: chamalab yozish qobiliyatlarini o‘stiruvchi mashqlar ….)	3-4-sinfda har bir ona tili darsining necha daqiqasini husnixatga ajratadi?	Matn tanlashda nimalarga rioya qilish lozim?	Boshlang ich sinflarda husnixat darslarining tuzilishini tahlil qiling.